

Na osnovu članova 19. i 21. Statuta Saveta za štampu i članova 15. i 16. Poslovnika o radu Komisije za žalbe, Komisija za žalbe Saveta za štampu u sastavu: Sanja Pavlović, Milena Vasić, Zlata Kureš, Nadežda Budimović, Jelka Jovanović, Jelena Petković, Ana Martinoli, Filip Švarn, Rodoljub Šabić i Zlatko Čobović, na sednici održanoj 26. 2. 2026. godine, jednoglasno donosi

ODLUKU

Tekstovima „Sudbina porodice Varićak“ i „Nepotpune činjenice o porodici Varićak“, objavljenim 13. i 27. decembra 2025. godine, dnevni list „Politika“ **nije prekršio Kodeks novinara i novinarki Srbije.**

Odluka Komisije biće objavljena na sajtu Saveta za štampu (www.savetzastampu.rs) i dostupna javnosti.

OBRAZLOŽENJE

Milan Katić, urednik portala „Zabrežje“ i novinar, naveo je u žalbi Savetu za štampu da je list objavio autorski tekst novinarkine Marine Bulatović, u okviru kojeg je, bez njene saglasnosti objavljena reprodukcija (sken) fotografije iz njene knjige „Kolekcija Perilo, hemičar Svetozar Varićak i arhitekta Miloš Somborski“. Prethodno je autorka teksta izričito uskratio saglasnost za korišćenje fotografije iz njene publikacije za njenu knjigu, a istakao je i da ta fotografija nije dostupna u javnim arhivima, digitalnim bazama niti drugim publikacijama, već isključivo u njegovoj knjizi. „Autorka teksta u članku lamentira nad sudbinom porodice Varićak i sugerise da je ova tema u javnom prostoru marginalizovana ili zanemarena, dok istovremeno selektivno i bez navođenja izvora prenosi informacije iz moje knjige“, naveo je, između ostalog, žalilac. Nakon objavljivanja spornog teksta, redakciji je poslao reagovanje pod naslovom „Senzacionalizam umesto činjenica“, ali je „Politika“ tekst objavila pod izmenjenim naslovom „Nepotpune činjenice o porodici Varićak“, a tekst je skraćen i izmenjen, uključujući izostavljanje ključnih delova originalnog teksta, naročito onih koji se odnose na neovlašćeno korišćenje fotografije, čime je bitno promenjen smisao i argumentacija njegovog reagovanja. Zbog svega toga, smatrao je da su prekršene tačke 1 i 4 Poglavlja I, tačke 1, 4 i 6 Poglavlja III i tačka 2 Poglavlja IX.

U odgovoru na žalbu urednica Kulturnog dodatka „Politike“ Marija Đorđević navela je da je reagovanje Milana Katića povodom teksta „Sudbina porodice Varićak“ i objavljivanja fotografije u Kulturnom dodatku objavljeno 27. decembra 2025. u rubrici Među nama. „Što se tiče autorskih prava na objavljene fotografije redakcija poseduje pdf odobrenja za štampu od porodice Varićak, uz činjenicu da su one stare više od 70 godine te ne podležu autorskim pravima.

Podnosilac žalbe je naknadno Savetu dostavio dopis u kojem tvrdi da je on jedini naslednik, te da nema ko da da odobrenje za objavljivanje fotografije, kao i da je fotografiju preuzetu iz

njegove knjige obradio i restaurirao i da zato predstavlja deo njegovog autorskog dela. Posebno je ukazao da je iz njegovog reagovanja izostavljena rečenica da je reč o neovlašćenom objavljivanju fotografije iz knjige, bez saglasnosti vlasnika i navođenja autora, čime je uklonjena suština njegovog reagovanja. U novom odgovoru urednica je objasnila da fotografija ne podleže autorskim pravima, jer Svetozar Variček umro 1932, pa je prošlo je više od 70 godina od smrti, čime su prestala da važe autorska prava i dostavila saglasnost Vojislava i Dušana Varićaka iz Zagreba i Beograda za upotrebu fotografija.

Članovi Komisije za žalbe zaključili su pitanja ko je vlasnik ili naslednik porodice Varićak, kao i ko ima autorska prava na fotografije stare više od sto godina prevazilaze i nadležnosti Komisije i odredbe Kodeksa novinara i novinarki Srbije, te da bi tu vrstu eventualnog spora trebalo rešavati na nekom drugom mestu.

Komisija ne odlučuje o prekršajima Zakona o autorskim i srodnim pravima i ne može da se izjašnjava o autorstvu nad spornom fotografijom koja jeste potpisana navođenjem izvora. Tačka 2 Poglavlja IX na čiji prekršaj je podnosilac žalbe ukazao propisuje da se prilikom korišćenja tuđih informacija, rezultata istraživanja, fotografija i grafičkih prikaza mora navesti izvor, ali ne i da se za objavljivanje obavezno traži saglasnost. ali ne i da se za objavljivanje obavezno traži saglasnost ali ne i da se za objavljivanje obavezno traži saglasnost ali ne i da se za objavljivanje obavezno traži saglasnost ali ne i da se za objavljivanje obavezno traži saglasnost. „Politika“ je u potpisu ispod fotografije navela u kojoj knjizi je objavljena.

Kad je reč o prekršaju tačke 6 Poglavlja III, koja se odnosi na obavezu objavljivanja odgovora, Komisija je utvrdila da je „Politika“ zaista izostavila deo Katićevog reagovanja koji se odnosi na fotografiju. Međutim, žalilac se u dopisu „Političari“ nije pozvao na pravo na odgovor, a u samom dopisu ništa zapravo nije demantovao. Naveo je da je i on pisao o istoj temi, kao i autorka nove knjige i da nije tražena njegova saglasnost za objavljivanje fotografije iz te knjige. Dostavljeni dopis, ni po formi ni po suštini, nije odgovor, pa je Komisija mišljenja da se u ovom slučaju ne mogu primeniti pravila koja važe za objavljivanje odgovora. Redakcija reagovanje može, a i ne mora da objavi, a nema ni obavezu da ga objavi u celini.

Žalilac je ukazao na prekršaje još nekih tačaka Kodeksa (I – 1, III – 1, 4), ali nije objasnio čime su prekršene, pa Komisija nije imala na osnovu čega da odlučuje. Podnosilac žalbe jeste u žalbi naveo i da je novinarka, bez navođenja izvora, prenela informacije iz njegove knjige, ali Komisiji nisu dostavljeni nikakvi dokazi u vezi sa tim koji delovi knjige su neovlašćeno preuzeti.

Beograd, 26. 2. 2026.

Predsedavajuća

Sanja Pavlović

Kraljice Natalije 28
11000 Beograd
tel: (011) 30 67 320
www.savetzastampu.rs